

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Jerzy Geisler
Sędziowie:	Piotr Górecki Małgorzata Gulczyńska
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Katarzyna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2020 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.

przeciwko **M. N. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Poznaniu XIII Wydział Cywilny z siedzibą w L.

z dnia 15 października 2018 r., sygn. akt XIII C 257/18

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. w punkcie 1 powództwo wobec pozwanej M. N. (1) oddala w całości,

b. w punkcie 2 kosztami procesu obciąża powoda i na tej podstawie zasądza od powoda na rzecz pozwanej 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą,

III. nakazuje ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) kwotę 4.271 zł tytułem opłaty od pozwu, od uiszczenia której pozwana została zwolniona.

Małgorzata Gulczyńska Jerzy Geisler Piotr Górecki

UZASADNIENIE

Pozwem z 22.03.2018 r. powód (...) sp. z o.o. z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym od pozwanych B. N. i M. N. (1) solidarnie kwoty 85.404,11 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia złożenia pozwu do dnia zapłaty i o zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W dniu 23.03.2018 r. sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym i zasądził od pozwanych całą należność dochodzoną pozwem. - k. 71

W złożonym sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i o obciążenie powoda kosztami postępowania z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. - k. 84-94

Postanowieniem z dnia 29.03.2018 r., w związku z ustaleniem, że pozwany B. N. zmarł, sąd zawiesił postępowanie wobec tego pozwanego. - k. 80

W związku z wniesieniem sprzeciwu powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 85.404,11 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. - k. 112-118

Wyrokiem częściowym z dnia 15.10.2018 r. Sąd Okręgowy zasądził od pozwanej M. N. (1) na rzecz powoda kwotę 85.404,11 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 22.03.2018 r. do dnia zapłaty z prawem powoływania się przez pozwaną na ograniczenie jej odpowiedzialności względem powoda do stanu czynnego spadku po M. N. (2) oraz orzekł o kosztach procesu. - k. 189 Ustalenia faktyczne i motywy prawne wyroku Sąd przedstawił w pisemnym uzasadnieniu na karcie 195.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 lutego 2013 r. powód zawarł z synem pozwanej M. N. (2) dwie umowy pożyczki o numerach (...) i (...). Na mocy tych umów M. N. (2) otrzymał pożyczkę w kwocie 209.100 zł na zakup ciągnika rolniczego J. D. (...) oraz pożyczkę w kwocie 62.115 zł na zakup agregatu uprawowo - siewnego (...)30 oraz ładowacza czołowego (...)30.

M. N. (2) zmarł w dniu 28 czerwca 2015 r., a przed śmiercią nie wywiązał się ze zobowiązań wynikających z zawartych umów pożyczek. Pozwani B. N. i M. N. (1) odziedziczyli spadek po M. N. (2) na podstawie ustawy z dobrodziejstwem inwentarza po 1/2 części. Pismami z dnia 29 lutego 2016 r. powód wypowiedział obu pozwany umowę pożyczki o nr (...) i (...) wobec nie uregulowania wymagalnych należności. W związku z wypowiedzeniem umowy pożyczki nr (...) całość zadłużenia stała się wymagalna, tj. kapitał w pozostałej wysokości 50,870,26 zł, który został ograniczony do tej kwoty z uwagi na uzyskanie przez powoda kwoty 118.000 zł netto ze sprzedaży ciągnika rolniczego J. D. (...) odebranego pozwany, a stanowiącego przedmiot zabezpieczenia. Wskutek wypowiedzenia umowy pożyczki nr (...) do spłacenia pozostał kapitał w wysokości 34.533,85 zł, który został ograniczony do tej kwoty w związku ze sprzedażą ładowacza czołowego H. A.-30 za kwotę 10.067,06 zł netto oraz siewnika A. - Masz (...) za kwotę 11.484,22 zł netto stanowiących przedmiot zabezpieczenia umowy pożyczki.

Pismem z dnia 30 stycznia 2015 r. powód wypowiedział obie umowy pożyczki M. N. (2), który to pismo otrzymał w dniu 5 lutego 2015 r. W dniu 10 lutego 2015 r. powód i M. N. (2) zawarli porozumienie na mocy którego powód cofnął oświadczenie o wypowiedzeniu umów pożyczki. Pozwany B. N. zmarł w dniu 2 lutego 2017 r.

Dowód: - umowy pożyczki k. 133-146

- akt poświadczenia dziedziczenia k. 25-28
- oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki k. 147-154

- noty obciążeniowe i faktury VAT k. 155-178
- porozumienie z 10 lutego 2015 r. k. 115-118.

Sąd zważył, co następuje;

Dowody z dokumentów sąd uznał za wiarygodne, albowiem zostały sporządzone w przepisanej formie, przez podmioty uprawnione i nie budziły wątpliwości, co do swojej prawdziwości.

Sąd oddalił wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości ciągnika, ładowacza oraz siewnika, albowiem z okoliczności sprawy nie wynika, by powyższy sprzęt został sprzedany w wartości zaniżonej.

Nieuzasadniony był zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez pozwaną, zdaniem której bieg przedawnienia rozpoczął swój bieg 21 lutego 2015 r., tj. od doręczenia M. N. (2) pisma wypowiadającego obie umowy pożyczki, albowiem na mocy porozumienia zawartego w dniu 10 lutego 2015 r. pomiędzy M. N. (2), a powodem, powód cofnął swoje oświadczenie wypowiadające zawarte ze zmarłym umowy. Pismami z dnia 29 lutego 2016 r. powód wypowiedział pozwanym umowy pożyczki, w związku z czym w chwili złożenia pozwu, tj. w dniu 22 marca 2018 r. roszczenie powoda nie było przedawnione.

Z chwilą śmierci M. N. (2) pozwana zgodnie z treścią art. 922 § 1 k.c. weszła w ogół praw i obowiązków należących do spadku po zmarłym synu, co oznacza, że dług w postaci zobowiązań wynikających z dwóch umów pożyczek zawartych między zmarłym, a powodem przeszedł na pozwaną i jej męża w 1/2 części. Mąż pozwanej zmarł w dniu 2 lutego 2017 r., co oznacza, że pozwana w całości weszła w ogół praw i obowiązków po zmarłym synu albowiem zgodnie z art. 1034§1 k.p.c. do chwili działu spadku spadkodawcy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe solidarnie. Powód na potwierdzenie nieuiszczonych należności wynikających z dwóch umów pożyczek przedłożył faktury VAT i noty obciążeniowe, które potwierdzają wysokość i zasadność dochodzonych należności. Odnosząc się do wartości sprzedanego przez powoda sprzętu wskazać należy, że sprzęt ten był w chwili sprzedaży używany, a kwoty wynikające z faktur VAT w porównaniu z kwotami pożyczonymi zmarłemu M. N. (2) nie budziły zastrzeżeń sądu przy uwzględnieniu, iż kwoty udzielonych zmarłemu pożyczek zawierały dodatkowo koszty zawarcia tych umów. Strona powoda zasadnie pomniejszyła wymagalny kapitał o kwoty netto pochodzące ze sprzedaży sprzętu, albowiem wysokość wymagalnych należności została pomniejszona faktycznie o kwoty netto, a nie brutto pochodzące ze sprzedaży.

Z uwagi na powyższe, sąd w pkt. 1 wyroku na podstawie art. 922 § 1 k.c. w zw. z art. 720 § 1 k.c. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 85.404,11 zł z prawem powoływania się przez pozwaną na ograniczenie jej odpowiedzialności względem powoda do stanu czynnego spadku po M. N. (2) na podst. art. 1031 §2 k.c. w zw. art.319 k.p.c.

Ponadto zgodnie z treścią 482 § 1 k.c. sąd przyznał odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia złożenia pozwu, tj. od 22 marca 2018 r. do dnia zapłaty.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie z dnia 22 października 2015 r. w pkt. 2 wyroku sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 9.691 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, na którą złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 5.417 zł oraz opłata sądowa od pozwu w wysokości 4.274 zł.

Wyrok z dnia 15.10.2018 r. zaskarżyła apelacją w całości pozwana M. N. (1). Rozstrzygnięciu zarzuciła:

1. błędna ocenę zebranego materiału dowodowego poprzez uznanie, że powódka udowodniła roszczenie co do wysokości, bowiem załączone faktury i noty obciążeniowe stanowią tylko dokumenty księgowo, nie stanowią zaś dowodu na wysokość zadłużenia w szczególności, że z porozumienia z dnia 10.02.2015 r. wynika, że zmarły M. N. (2)

dokonywał wpłat na poczet zadłużenia, a powódka nie wykazała w jakiej wysokości wpłaty były dokonywane oraz w jaki sposób były przez nią księgowane, a w szczególności, czy były księgowane zgodnie z łączącą strony umową,

2. pominięcie przez Sąd okoliczności, że noty obciążeniowe i część faktur (wyszczególnione w treści uzasadnienia) zostały wystawione po śmierci M. N. (2), zatem są nieważne i nie mogą stanowić dowodu w sprawie, a już z całą pewnością nie mogą stanowić dowodu na wysokość zadłużenia,

3. pominięcie przez Sąd okoliczności, że wysokość zadłużenia została przez powódkę zawyżona, gdyż powódka sumuje kwoty z not obciążeniowych obejmujących kapitał pozostały do spłaty w związku z wypowiedzeniem umowy z wcześniej wystawianym fakturami cząstkowymi,

4. błędne ustalenie, że powódka udowodniła co do zasady i co do wysokości rzekome zadłużenie z tytułu windykacji, podczas gdy z zapisów umowy nie wynika ich wysokość, a ponadto powódka nie wykazała, że jakiegokolwiek koszty windykacji poniosła oraz w jakiej wysokości,

5. z ostrożności skarżąca zarzuciła oparcie rozstrzygnięcia na dokumentach przedłożonych przez powódkę wyłącznie w formie kserokopii, pomimo, że pozwana wносиła o przedłożenie ich w oryginale lub odpisach poświadczonych za zgodność z oryginałem,

6. pominięcie dowodu z opinii biegłego sądowego celem ustalenia wartości zajętych ruchomości, co mogło mieć wpływ na ustalenie wysokości zadłużenia pozwanej w przypadku ustalenia, że ruchomości zostały sprzedane poniżej ich wartości rynkowej,

7. zaniechanie przez Sąd rozważenia wniosku pozwanej o wpisanie w wyroku zastrzeżenia, że przysługuje jej prawo do powoływania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie jej odpowiedzialności wynikającej z przyjęcia przez nią spadku z dobrodziejstwem inwentarza po zmarłym M. N. (2), na podstawie art. 319 kpc.

Powołując się na powyższe zarzuty skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wraz ze stosowanym rozstrzygnięciem w przedmiocie kosztów postępowania. - k. 207-211

Powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanej i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą, - k. 230-234

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja pozwanej M. N. (1) zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie zaznaczyć należy, że wyrok z dnia 15.10.2018 r. jest wyrokiem częściowym.

Zgodnie z art. 317 § 1 kpc, sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu.

Powód wytoczył powództwo przeciwko B. N. i M. N. (1), o zasądzenie solidarnie na rzecz powoda kwoty 85.404,11 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie. Podstawą dochodzenia roszczenia był fakt, że pozwani stali się następcami prawnymi pierwotnego dłużnika M. N. (2). Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, że odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe, zgodnie z art. 1034 § 1 kpc do chwili działu spadku jest solidarna i nie zachodziła żadna przeszkoda, aby rozpoznać sprawę wobec tylko jednego z pozwanych, M. N. (1).

Ponieważ pozwany B. N. zmarł, Sąd Okręgowy wobec niego postępowanie zawiesił. - k. 80

Powyższe wskazuje, że wyrok wydany wobec tylko jednego z pozwanych, M. N. (1) ma charakter wyroku częściowego.

Na marginesie należy podnieść, że w toku dalszego postępowania wobec B. N. Sąd Okręgowy powinien rozważyć zasadność zawieszenia postępowania wobec stwierdzenia zgonu tego pozwanego. Z ustaleń Sądu wynika, że pozwany B. N. zmarł 2.02.2017 r. Powód wytoczył niniejsze powództwo 19.03.2018 r. -k. 70. Wynika z tego, że pozwany B. N. zmarł przed wytoczeniem powództwa. Zatem w chwili wytoczenia powództwa nie miał on zdolności sądowej w rozumieniu art. 64 § 1 kpc, której braków, w ocenie Sądu Apelacyjnego, nie da się uzupełnić w myśl art. 70 § 1 kpc. Należy więc rozważyć możliwość odrzucenia pozwu na podstawie art. 199 pkt 3 kpc.

Trafny okazał się zarzut, że Sąd oparł swe stanowisko na kopiach dokumentów, mimo iż pozwana, a następnie Sąd domagał się przedłożenia ich oryginałów bądź poświadczonych za zgodność z oryginałem kopii znajdujących się na kartach 16-69. - k, 126v

Powód wprawdzie złożył przy piśmie z 13.07.2018 r. wskazane kopie dokumentów twierdząc, że załącza je w oryginale lub w odpisach poświadczonych za zgodność z oryginałem przez występującego w sprawie pełnomocnika, ale nie odpowiadało to wymogom przewidzianym w art. 129 § 2 kpc. -k. 130-132

W myśl art. 129 § 2 kpc, zamiast oryginału dokumentu strona może złożyć odpis dokumentu, jeżeli jego zgodność z oryginałem została poświadczona przez notariusza albo przez występującego w sprawie pełnomocnika strony będącego adwokatem lub radcą prawnym. W takim przypadku niezbędnym elementem poświadczenia jest podpis pełnomocnika strony albowiem zawarcie podpisu stanowi oświadczenie strony o istnieniu dokumentu o treści i formie odwzorowanej kserokopią.

Tymczasem powód przedłożył na kartach 133-154 kopie dokumentów opatrzone pieczętką „Za zgodność z oryginałem, W., 2018-07-13, P. M., adwokat”, ale żadna ze stron nie została podpisana, przez występującego w sprawie adwokata.

Ponadto na kartach 155-178 przedłożono kopie not obciążeniowych i faktur opatrzone pieczętką „Za zgodność z oryginałem, D. K., Główna Księgowa” opatrzone podpisem D. K., a nie występującego w sprawie adwokata, a osobą uprawnioną z mocy art. 129 § 2 kpc do poświadczenia odpisu za zgodność z oryginałem jest wyłącznie występujący w sprawie pełnomocnik będący adwokatem lub radcą prawnym.

Nawet jednak zakładając, że przedłożone kopie dokumentów mogłyby być podstawą orzekania w sprawie, to stwierdzić trzeba, że z kopii tych dokumentów nie wynika w jakiej wysokości istnieją zaległości z tytułu umów pożyczek zawartych w dniu 27.02.2013 r. między powodem a M. N. (2), poprzednikiem prawnym pozwanej M. N. (1), na chwilę wniesienia powództwa i na chwilę wyrokowania oraz co i na jakiej podstawie składa się na dochodzone roszczenie.

W sprawie bezspornym jest, że umowy pożyczki zostały zawarte dnia 27.02.2013 r. i na skutek niewywiązywania się pożyczkobiorcy - M. N. (2) z obowiązków regularnego spłacania należności obie umowy zostały przez powoda wypowiedziane w dniu 30.01.2015 r. -k. 91-94

Następnie strony zawarły porozumienia z dnia 10.02.2015 r., w których pożyczkodawca (powód) cofnął oświadczenia o wypowiedzeniu, strony uznały, że dalej nieprzerwanie są związane umowami pożyczek. Cofnięcie wypowiedzeń nastąpiło w związku z uregulowaniem przez pożyczkobiorcę (M. N. (2)) całości wymaganych należności, w tym zaległości wynikających z umów pożyczek, kosztów związanych z działaniami windykacyjnymi oraz opłat administracyjnych za wznowienie umów. - k. 115-116

Trzeba przyjąć, że na dzień 10.02.2015 r. nastąpiła tzw. opcja zerowa, inaczej mówiąc pożyczkobiorca uregulował na ten dzień wszystkie swoje zobowiązania z obu umów. Pozostały mu do spłaty tylko bieżące raty.

Pozwana kwestionowała wysokość dochodzonego roszczenia.

Obowiązkiem powoda było zatem wykazanie, ile wynosiło zobowiązanie do spłaty na ten moment (tj. na dzień 10.02.2015 r.), ile z tych należności pożyczkobiorca (M. N. (2)) uregulował do swojej śmierci (w dniu 28.06.2015

r.). Czy po śmierci pożyczkobiorcy jego spadkobiercy (pozwani) uregulowali jakieś należności. Jeśli tak to należało wykazać jakie kwoty i przez kogo zostały zapłacone i jak zostały zarachowane. Jeśli takich spłat zobowiązań nie było, to należało wskazać precyzyjnie co składa się na poszczególne należności z obu umów, a więc jakie ostatecznie są należności główne, w jaki sposób i w jakiej wysokości zostały wyliczone należne odsetki i ewentualnie pozostałe pozycje składające się na dochodzone roszczenie, takie jak koszty windykacji i inne, o których mowa w owu.

W oparciu o przedłożone kopie umów, owu oraz kopie dokumentów księgowych nie sposób ustalić jaka była wysokość zobowiązań pożyczkobiorcy na dzień 10.02.2015 r, (moment zawarcia porozumień) i jak kształtowały się dalej jego zobowiązania po tej dacie, ewentualnie jaka była wysokość zobowiązań na dzień 28,06,2015 r. (data śmierci pożyczkobiorcy) i jak kształtowały się dalej zobowiązania po tej dacie. Powód ani w pozwie ani w dalszych pismach procesowych nie podjął próby przedstawienia jakichkolwiek spójnych wyliczeń na ten temat. Miało to dodatkowo istotne znaczenie skoro pozwani w sprawie odpowiadają jako następcy prawni pożyczkobiorcy na skutek spadkobrania, a zatem do stosunków prawnych z udziałem powoda przystąpili w toku ich trwania. Nie wiedzieli na jakich warunkach doszło do zawarcia umów pożyczek i jak przebiegała ich realizacja za życia syna.

Odrzucić należy twierdzenie, że w oparciu o przedłożone kopie dokumentów można by w sposób jednoznaczny i odpowiedzialny ustalić wysokość należności, za które odpowiedzialność powinna ponosić pozwana M. N. (1), jako spadkobierczyni pożyczkobiorcy. Jeśli powód tak twierdził to powinien przeprowadzić wywód, z którego takie wnioski by wypływały. Tego jednak nie uczynił.

Zauważyć trzeba, że prawa do spadku po pożyczkobiorcy M. N. (2) (zmarłym 28,06.2015 r.) zostały stwierdzone już w dniu 5.08.2015 r. (k, 25-28), a przez cały czas dokumenty księgowe były wystawiane aż do maja 2017 r. (k. 176) na nazwisko M. N. (2). Brak jakichkolwiek dowodów, aby dokumenty księgowe były doręczone M. N. (2) do czasu jego śmierci, a później jego następcom prawnym. Powód powinien był wykazać podstawy wystawienia poszczególnych dokumentów księgowych, a tego nie zrobił.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu Okręgowego, który w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku odniósł się do ustaleń w kwestii wysokości dochodzonego roszczenia jednym zdaniem, że „Powód na potwierdzenie nieuiszczonych należności wynikających z dwóch umów pożyczek przedłożył faktury VAT i noty obciążeniowe, które potwierdzają wysokość zasadności dochodzonego roszczenia.”. (k. 195v) Jest to stwierdzenie całkowicie dowolne, nie poparte żadnymi wyliczeniami ani powoda ani Sądu. Odwołanie się ogólnie do przedłożonych kopii dokumentów księgowych nie można uznać wykazanie wysokości dochodzonego roszczenia zgodnie z regułami dowodzenia w kpc.

W świetle powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że zarzut skarżącej co do braku wykazania przez powoda wysokości dochodzonego roszczenia okazał się zasadny. Stanowiło to podstawę do zmiany zaskarżonego wyroku częściowego poprzez oddalenie powództwa wobec pozwanej M. N. (1) w całości. - art. 386 § 1 kpc

Wprawdzie zapadły wyrok był wyrokiem częściowym, o czym była mowa wyżej i co do zasady w wyroku częściowym nie orzeka się o kosztach procesu, gdyż orzeka się o tym dopiero w wyroku końcowym, ale specyfika tej sprawy sprawiła odejście od wskazanej wyżej zasady. W ocenie Sądu Apelacyjnego najprawdopodobniej nie dojdzie do konieczności wydania wyroku końcowego, z uwagi na sytuację prawną pozwanego B. N. opisaną wyżej. Upoważniało to zatem do zawarcia w tym wyroku, wobec zmiany zaskarżonego wyroku częściowego także rozstrzygnięcia o kosztach procesu między powodem a pozwaną M. N. (1) za obie instancje.

W punkcie Ib rozstrzygnięto o kosztach postępowania wobec M. N. (1) za I instancję. Z mocy art. 98 kpc zasądzono od powoda na rzecz pozwanej 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W punkcie II, na podstawie art. 98 i 108 § 1 kpc zasądzono od powoda na rzecz pozwanej 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

Pozwana w postępowaniu apelacyjnym zwolniona została z obowiązku uiszczenia opłaty od apelacji w kwocie 4,271zł. Z uwagi na wynik sprawy, z mocy art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd Apelacyjny

nakazał ściągnąć od powoda na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Poznaniu) 4.271 zł tytułem opłaty od apelacji,
od uiszczenia której pozwana została zwolniona.

Małgorzata Gulczyńska Jerzy Geisler Piotr Górecki